

(המחד מעמוד 13)

כאילו מדובר כאן במישחקים מדרי ניים, אישם בצמרת, שבעצם אינם נוגעים לו. בקופת המישחק של פוקר זה מונח הוא עצמו. האזרח הישראלי ומישפחתו הם האסימורנים במישחק זה.

המצב היה חמור פחות, אם לא יעמדו בראש ישראל סגנים מסוגו של בגין, אלא ציניקאים מסוגו של פרס. חמור פחות — אך לא בהרבה.

ייתכן כי ההתפתחות תהיה פחות דראייתית. אך כללי המישחק לא יהיו שונים. ייתכן כי משלה כזאת לא תתגרה באמריקאים כפי שתתגרה בה ממשלת בגין, וייתכן כי ממשלת קארטר לא תנהג כלפיה במרוסאיות מופגנת, כפי שתנהג כלפי ממשלה לאומנית-קנאית בישראל.

אך יהיה זה רק הבדל של מידה, לא של מהות. כל אונס הוא מעשה ברוטארי ומכאיב. גם אונס פוליטי. רק מורינה מטופשת מאד תיחזק הגורל כזה.

מדוע ינהג קארטר כך? מכוונאי נשמע מחר סיפורים על כך שהוא אנטי-שמי, שהוא שונאי יהודים טיפוסים מן הדרום הגועני, וכיוצא באלה סיפורי-זיועה. אך הסיבה שונה לגמרי.

לפני שלוש שנים המציא יצחק רבין את התיאוריה על "שבע השנים הרוזות" לפיה, תהיה ארצות-הברית תלויה בנפט הערבי במשך שבע שנים (שמהן כבר חלפו שלוש), ועל ישראל לעבור איכשהו תקר פה זו. לאחר-מכן, כלומר, אחרי שנת 1980, תשתחרר ארצות-הברית מתלות זו, ואימת ההסדר הכפוי תפוג.

בשעתו העזתי להטיל ספק בתיאוריה זו. אמרתי שהיא עומדת על כרעי-תרנגולת. אך מה אני עולל הכוח המקובץ של השכל הממשלתי, של שפע מדינאוי ופרופסוריו? עתה מונח לפני העיניים של שירות-הבידון האמריקאי (סי-איי-אי), שהודלה בפקודת ג'ימי קארטר. על-פי דו"ח זה, תגבר משנה לשנה התלות של ארצות-הברית, ושל העורלם המערבי כולו, בנפט הערבי. תלות זו תגיע לשיאים חדשים ב-1985 — עד כדי כך שגם אם יורמו אוצרות-הנפט של סעודיה במלוא הקצב מערבה, צפוי שם מחסור בדלק העלול לגרום לשואה עורלמית.

גימיו קארטר פועל על פסח הנניחה זה, ואפשר להניח בודאות גמורה שכל דעת-הקהל האמריקאי תצטרף לעמדה בעניין זה מאחוריו. מניין-גמור עימו להכביח את זרם הנפט הערבי ויהי-מיה, זהו אינטרס אמריקאי בלכדי וצבאי עניין, וכי השוואה אליו — כל המחוייבות המיוליות כלפי ישראל היא כאין וכאפס.

רק הסדר-שלום שיושג בחסות אמריקאית יביטח את זרם הנפט. השגתו היא עתה יעד אמריקאי עליון ודחוף. לשם כך קיבל קארטר תכתוב של נשיא סוריה, חאפז אל-אסד, והסריה את עצמו להיפגש עימו על "ארמה נייטרלית". לשם כך נעשה עתה ניסיון נמרץ להשיג מאחרי-הקלעים הסכם אמריקאי-אשמי.

משה-איהם הוא ההיפך הגמור ממעשה-האבה. זה סותר את זה. שגום שיושג בעיקבות "יומתי" שלום ישראלית יכזב וצריך להביא ליצירת מציאות של שלום, תמורת החזרת השטחים המוחזקים. הסדר שיושג בעיקבות אונס אמריקאי עולה להביא להחזרת השטחים הי"א, אלה, בני השגת שלום של ממש.

יומתי-שלום ישראלית צריכה להביא לי-הסדר שלום ישראלי-ערבי. הסדר כפוי אמריקאי יביא לשלום אמריקאי-ערבי, כשר ישראל מהווה בו אובייקט בלבד. עדיין קיים סיכוי להגיע לשלום-מרצון, שלום ישראלי יומ. לשם כך דרושה ממי-שלה אמצעי, בעלת מדיניות-שלום ברורה וחרימ-מעית.

אם לא תקום ממשדה כזו, ניררי דר אז המשבר הגדול ביותר בתולדות המדינה.

יעקב משורר, האוצר הישראלי של מוויאון ישראלי. הוא סוחר פרטי גדול במטבעות עתיקות, מוכר מטבעות נדירים מישראל.

באוגיברסיטה שידן מנהלו. פעם היה לחברה ביטאון מדעי בשם ידיעות. ידיו החתיל להוציא בשם החברה ביטאון אחר, בשם לדמוניות ובו הוא מוחת ביקורת כרצונו על עבודות של אחרים. עברו כמה שנים, הוצאת הביטאון הוחזקת הופסקה, ונשאר רק הביטאון שידן שולט בו.

החברה היא הגוף המממן עבדי דות-הפירה. מי שידן עומד נגדו, לא יקבל הקצבות להפירות. ידיו דואג לרכישת אהדתם של המדענים הבולדים שישדרו והעניינים לקום נגדו, כמו בנימין מזור או נתןמ אביגד. הוא מספק להם תפי ציבים להפירות כרצונם, מרדף איתם כפירסומים, ועושה בחברה כבתוך שדו.

החברה מקבלת הקצבות רבות ממישרי-הממשלה ומתורמים. היא מקורת על-ידי רואי-חשבון. היא אינה מפרסמת דין וחשבון מלא אלא מקוטע, ומסרבת להשיב לשאלות על ניהול כספיה. מוסדותיה נבי הרים באורח מזור, בלתי-מדוקרטי.

כמה דיני-וחשבונות חלקיים של הדי חברה הגיעו לידי, והם מורים ביותר, כך, למשל, בשנים 1970 עד 1972 המשיכו להגיע לחברה סכומי-כסף ניכרים עבור מערות מידבר-יהודה. חפירת מערות אלה הסתיימו מזמן, לפני אותן שנים. על מה הוציאו הכספים שניתנו להפירות אלה?

מזכיר-הכבוד, יוסף אבירם, טוען כי אי-נז מקבל שכר, אך הוא מסרב להשיב על השאלה כמה הוצאות הוא מקבל. כך, למשל, בשנת 1972/71, הגיע סעיף הוצאות הנהלה ל-91 אלף לירות. גידול של 300% לעומת השנה שקדמה לה. אין שום הסבר לגידול זה. מאוני החברה כוללים סעיפים בלתי-ברורים, כמו הפרשות-לקרן-הפירות, הוצאות לעצרת-מצדה ועוד, אין במאזנים אף זכר לקצנות מצדה. חצור וברכי-כוכבא, שמישלחות החפירות הללו העבירו לניהול החברה, אין גם זכר לדרך הוצאת הכספים על-ידי החברה.

למשל, ייגאל ידיו נותן הצאה. הוא מסרב לקבל שכר, ומבקש להעביר את הכסף לחברה. אולם החברה מממנת את פעולותיו השונות. מי מאשר כמה כסף להקציב עבור ידיו, וכמה עבור אחרים? כמה אנשים מוסמכים לחתום על הצ'קים בשם החברה?

משל אחר: כאשר רצתה הטרי וניויה הישראליה לעשות פרט עני מגילות ברכי-כוכבא, נעשה הסכם מזור כזה: "החברה תקבל את ארטי-השראי" רכשה מידיו את זכויותיו על הספר שכתב על החפירות, עמומנו עניויו החברה, אחרי-כך מכרה החברה את הזכויות לטלוויזיה, למעשה ללא תמורה.

יוסף אבירם אמר כי החברה נמצאת תחת פיקוח מבקר-המדינה. זה נכון. תי-אורטית. מעשית, המבקר מעולם לא ביקר את החברה. על 25 באפריל שיגרתי לחבר רה כמה שאלות. עם העתק לביקר-המדינה, מבקר-המדינה השיב ממני. החברה עדיין לא עשתה זאת.

ייגאל לביב

המוקרים אף קיבלו 20 אהף דודר מבעל חנות לונדונית, כדי לרכוש עבורו מטבעות מסוימים, שדה זו מטבעות אחרים ששוויים נמוך בהרבה.

סוחר-מטבעות זה, משורר, הוא עתה האוצר הראשי של מוויאון ישראל, כאשר ידיו וקולק יודעים היטב את מעשיו הפרטיים. זהו שערוריה הסרת-תקדים, שסור חר-עתיקות יכהן במישרה ציבורית כוו. נוסף על כך הוא גם מייצע לבנק ישראל ברכישת מטבעות, מייצע לחברה הממשלתית למטבעות באוניברסיטת ירושלים.

כאשר ראש החוג לארכיאולוגיה בירור שלים היה מיכאל אבייונה, הוא סירב להתיר למשורר להוצאת, כל עוד לא ימי כור את אוספו הפרטי. לדעתו של אבי יונה אסור היה לאיש-מדע וארכיאולוג להיות אספן. עתה משורר הוא שוב בעל אוסף ענק, אולם הדבר אינו מפריע לידיו, ראש המכון לארכיאולוגיה, או לאמנון בור-תור, ראש החוג לארכיאולוגיה.

משורר סוחר באופן פרטי. קר

אברהם לוי, שעשה טסקים עם ייגאל ידיו עוד לפני פרשת הצ'ק בן 6000 הדולר שנתן לו ידיו.

רק אוסף באופן פרטי. ידיו עובר על החוק בעוסקי ארכיאולוגיה, והכל שותקים, כי הכל מחפשים על הכל. יד רוחצת יר.

שמור לי ואשמור לך

בני שדושה חודשים דנה ועדתי החינוך של הכנסת בהצעת חוק-עתיקות חדש. לוועדה הוגשו כמה הצעות, על-ידי אספן העתיקות דני פינקוס. אחת ההצעות שלו ביקשה לאסור על עובדי ארכיאולוגיה במוויאון ישראל, או באגף העתיקות, או במוויאון ציבורי אחר, לסחר בעתיקות או לייצע לשם מיסחר בעתיקות או לאסוף עתיקות באופן פרטי. הצעה זו באה לחסל תופעות כמו עיסקי משורר ואחרים.

נציגי משרד-החינוך והתרבות התנגדו בכך תוקף ההצעה זו, והבי טיחו כי לא יתכנס להצעת-החוק. יד רוחצת יר. שמור לי ואשמור לך.

נוסף לשליטתו באוגיברסיטה, במוויאון ישראל ובאגף העתיקות, שולט ידיו בנוף חשוב נוסף, החברה לחקירת ארץ ישראל ועתיקותיה (אגב, דוגמה לשליטה באגף-העתיקות). כאשר מכרה מישלחת מצדה לבנק ישראל את השקלים שהתגלו חתם ידיו על הסכם-המכר בשם המישלחת. זאת בניגוד לחוק, שכן עדיין לא נעשתה חקירה של הממצאים כפי שדרוש החוק, ורק מנהל אגף-העתיקות רשאי למכור מימצאי אים לפני חלוקה. אולם ידיו עשה בחפזי רות מצדה כבתוך שלו. וזו אולי הסיבה לכך שעתה אין יודעים היכן מצוי השקל משנת 5 לספירה, ששווי 650 אלף לירות). החברה לחקירת ארץ ישראל ועתיקותיה הוקמה לפני 50 שנה. מזה שנים רבות שולט בה ייגאל ידיו שילטון מוחלט. בעזרת מזכיר-הכבוד של החברה, יוסף אבי-רם, שהוא גם מנהל המכון לארכיאולוגיה

השתררה ביגדה עצימת העין נר כח העכירות על החוק מצד משה דיין וייגאל ידיו, היא מכירת אהף בע ברכי-כוכבא.

מטבע זה, הקרויה טטרדרכמה, עשויה כסף, מישקלה 15 כרם והוא משנת 132 אחר הספירה. גוטבעת עליה הכתובת: "שנה אחת לגאולת ישראל". מטבע זה נדירה ביותר, ועל אחת כמה, המצוייה באוסף בנק ישראל, נכתב בספר המצויין ומטבעות ארץ-ישראל מאת אריה קינדלר, כי היא מפארת את האוסף כולו.

לפני חודשים אחדים ביקר בארץ אחד מראשי התורמים למגבית, חבר מועצת מוויאון ישראל, פרנץ לאוטנברג. הוא סייר פר ליוזבר-ראש מוויאון ישראל, טדו קור-קולק, כי היצנה רכוש מטבע ברכי-כוכבא. על כך הציגה אותו לאוצר הראשי של המוויאון, יעקב משורר. זה השיג לו מטר בע כוו אלף 44 סוחר מבית-לחם, ושלום עורה סך 44 אלף 44 (שאלה שר-גיורי לאגף-העתיקות, האם התקבל רשי-יונייצוא לעסקה כזו, לא נענתה עד היום). ראשי אגף-העתיקות טרודים בסיום עבודת הדוקטוראט שלהם אצל ייגאל ידיו, ושרי-החינוך, שהוא בן-דודו (בנישור אין) של ידיו, עסוק בצבירת מיסמכים כדי לגנות את עצמו מענייני ידיו).

לאוטנברג חזר לארצו שמח וי טובי-לב, ואז נתגלה לו כי מחירה הריאלי של מטבע כזו הוא רק 20 עד 25 אהף דודר. הוא כתב מיכ תב נועם למדו קולק, מחה עי שיי רימו אותו בעזרת המוויאון, ואיים דנתק את קשריו עם המוויאון.

יעקב משורר אישר את העובדות הללו, וטען כי הסביר לקונה שלכל מטבע ערך בפני עצמו, ולכן אין להשוות את המחיר ששילם עם מה ששולם עבור מטבע אחר. רת מאותו טיפוס המצוי בישראל, חקיי רה שערכתי העלתה, כי סוחר מבית-לחם דרש עבור מטבע זה, או דומה לזה, זמן קצר לפני עיסקת משורר-לאוטנברג, 25 אלף דולאר בלבד. משורר המליץ על תשלום של 44 אלף דולאר.

עיסקה זו מעוררת שאדות. לויי שבראש מוויאון ישראל אסור דסויע במכירת עתיקות, ודראי שיי אסור לעובדי המוויאון לעסוק בכך. מדו קולק אישר כה השנים לעובדי די המוויאון אסוף פרטי שיי עתיקות ומיסחר בהן. עובדי המוויאון מאשרים עבור סוחר-עתיקות מסוימים את שווי העתיקה הנר כשת, ומקבלים עמדה מן הסוחר. סוחר שאינו משלם עמדה, אינו מקבל המלצה ואישור.

יד רוחצת יד

די קולק אישר למוויאון לסחור בי עתיקות עם משה דיין בעיסקת הסרי קופאנים מדייר-אל-בלאח, הוא בעצמו רוי כש עתיקות ומתחרה במוויאון שהוא הייר שבראש שלו.

משורר עצמו הוא איש של קולק וידיו. הוא עבד עבור ידיו בחפירות מצדה, יחד עם אבי איתן, ראש אגף-העתיקות, ועם מי שהיה אז סגן, ואחרי-כך סגן-אלוף, יהודה יפת ז"ל, שהפך לשודד-העתיקות של משה דיין בשטחים הכבושים. מנהל חפירות מצדה היה דני גלמוג, שהפך למנהל מוויאון ישראל וערך את הסכמי המיסחר עם משה דיין בשם המוויאון.

ייגאל ידיו שימש שנים רבות בהנהלת המוויאון, ועד היום הוא עומד בראש היכל הספר, המהות חלק ממוויאון ישראלי. מוויאון ישראל, וכן אגף-העתיקות, מאפשרים לסוחר-העתיקות הפרטי אברהם לוי, בעל החברה העתיקות ארץ-הקודש, שקיבל מידיו לאימכור את הצ'ק על 6000 דולר תמורת אוספו הפרטי, לייצר תעתיקים מעתיקות שהן רכוש המדינה והי נעשה בעזרת ידיו. אותו לוי אף סייע לידיו בחפירות מצדה.

משורר רוכש עתיקות, בעיקר מטבעות, עבור רוכש, דיין ואחרים. הוא עבד בי-שכר — בהיותו איש המוויאון — עבור אספן-העתיקות החיפאי ראובן הכטי. הכטי הוא גם חבר מועצת המוויאון. משורר מאשר כי רכש עבור הכטי עתיקות רבות. עכשיו הוא עורך עבורו קטלוג לאוסף המטבעות שלו, לדבריו ללא תמורה.

משורר הוא סוחר-מטבעות מן הגדולים בישראל. בבקורי כרובי ידיו אישרו לו גדולי הסוחרים שם כי רכשו מטבעות ממשורר כמי אית-אמרי לירות ישראליות. כאחד